

Informační Bulletin

České Statistické Společnosti

číslo 4, ročník 15, prosinec 2004

COMPSTAT 2004 v Praze

Josef Tvrdlík

V třicátém roce své existence se Compstat konal podruhé v Praze. My pamětníci jsme vzpomněli, jak se nám v roce 1984 především díky Tomáši Havránkovi alespoň na pár dní pootevřely dveře do světa kolegů ze svobodnější části planety. Za uplynulých dvacet let se naštěstí mnoho věcí změnilo, většinou k lepšímu.

V pořadí šestnáctý Compstat, jehož hlavním dějištěm se stala ve dnech 23.– 27. srpna 2004 budova Právnické fakulty, byl organizován MFF UK za podpory několika dalších škol a institucí. Po berlínském úkroku stranou se Compstat 2004 vrátil k osvědčené formě týdenní konference od pondělí do pátku, i když tato informace není přesná, neboť součástí letošní konference byl tutoriál K. Hornika o jazyku R už v neděli odpoledne a po slavnostním ukončení v pátek pak odpoledne plynule Compstat přešel početně navštíveným tutoriálem živoucí legendy maticového počítání G. H. Goluba do workshopu ERCIM o numerických metodách pro statistiku (47 účastníků). Na Compstat dále navazovala satelitní chemometrická konference Chemstat 2004 organizovaná firmou TriloByte a Karlem Kupkou v Pardubicích. Podrobnější informace o všech těchto akcích jsou dostupné na webových stránkách Compstatu (<http://compstat2004.cuni.cz/index.htm>). Omezím se jen na pár poznámek.

Programovému výboru (SPC) a jeho předsedovi Jaromíru Antochovi se podařilo sestavit velmi atraktivní odborný program. Kromě zmíněných dvou tutoriálů obsahoval čtyři klíčové přednášky (po 60 minutách) a 15 pozvaných sekcí s 45 pozvanými přednáškami po 40 minutách. Tyto zvané články tvoří tištěnou část sborníku, která má 580 stránek. Na Compstatu v Praze bylo přes pět set účastníků. Tomu odpovídá i rozsah dalších příspěvků publikovaných na CD, které je přílohou sborníku tištěného, celkem přes dva tisíce stránek. Ve sborníku je 213 těchto příspěvků, podle programu 156 z nich mělo být předneseno jako dvacetiminutová sdělení. Pozoruhodné je, že z tohoto množství nepřijeli jen dva autoři, a to ještě s velmi pádnými omluvami. Ostatní příspěvky byly prezentovány jako postery, kterých bylo na 160. Příspěvky nezařazené do sborníku budou zveřejněny

dodatečně na CD vydaném Českou statistickou společností. Z 26 tématických okruhů byly nejvíce obeslány časové řady a aplikace, každá se třemi zvanými přednáškami a 18 příspěvky. Atraktivnost programu i Prahy přilákala více jak dvojnásobek účastníků ve srovnání s předchozími dvěma Compstaty v Utrechtu a Berlíně. Potěšující je, že zastoupeno bylo pět světadílů a téměř všechny evropské země (např. z EU chyběli jen zástupci Slovinska, Litvy a Lucemburska). Skladba účastníků (stav v době uzávěrky elektronické registrace, pak ještě přibylo pár dalších, kteří se registrovali až po příjezdu) je podrobněji uvedena v následující tabulce, kromě toho bylo přihlášeno 67 doprovázejících osob.

Světadíl	Počet účastníků	Nejčteněji zastoupené země
Evropa	418	ČR 72, Itálie 53, Španělsko 48, SRN 44
Asie	79	Japonsko 46, Taiwan 10
Amerika	58	USA 41, Kanada 13
Afrika	9	Alžírsko a JAR po 3
Austrálie a Oceánie	7	Nový Zéland 4

Konference takového rozsahu vyžaduje samozřejmě i mnoho organizační práce. Jeli-kož jsem byl členem organizačního výboru (LOC), je mi stydno chválit. Ale vzhledem k tomu, že v Ostravě jsem hodně odlehlý a tím je i můj podíl na organizaci nevelký, tak snad trochu mohu. LOC za předsednictví J. Antocha (jak jinak) odvedl dobrou práci. Nepřehlédnutelný podíl na úspěšné organizaci má firma Conforg a její zástupce v LOC paní Anna Kotěšovcová, která všechny situace, a to i ty velice vypjaté, dokázala zvládat s nadhledem a šarmem. Příprava a chod Compstatu by nebyl možný bez usilovné práce organizačního týmu, který tvořili především studenti MFF UK, posílení zástupci jiných škol a pracovišť (ČVUT, UTB Zlín, ÚI AV ČR atd.). Patří jim velký dík.

Na atmosféru celé konference má podstatný vliv doprovodný program. Ten úspěšně odstartovalo setkání určené k lámání komunikačních ledů v neděli večer na nádvoří i uvnitř Michnova paláce na Újezdě. Slavnostnímu otevíracímu večeru v pondělí v Betlémské kapli většina účastníků prominula špatně nastavený mikrofon i fronty na občerstvení (nic překvapujícího při tomto počtu lidí bez večeře). Úterní koncert Nosticova kvarteta (Janáček, Smetana, přídavek Dvořák) spojený s prohlídkou Karolina o přestávce si pochvalovali snad všichni zúčastnění. Na čtvrteční slavnostní večeri v Míčovně Pražského hradu jsem nebyl. Z výsledku nereprezentativního průzkumu (nenáhodný výběr o rozsahu 6) však lze soudit, že vše proběhlo hladce, i když asi někteří zahraniční účastníci nedocenili výjimečnost místa a únava z předchozích dnů se už projevovala. Podle vyjádření jednoho z dotazovaných byl boj některých mladších kolegů o židle až nechutný.

Zvláštní zmínku zaslouží výlet do Českého ráje ve středu odpoledne. Byl naplánován odvážně. Ve 13:30 se měli účastníci zájezdu shromáždit ve vestibulu Právnické fakulty, aby pak byli veliteli autobusů po skupinách odvedeni k Rudolfinu a nastoupili do šesti autobusů těsně po jejich příjezdu. Záměr byl udržet skupiny separované podle autobusů tak, aby se autobusy obsazovaly co nejrychleji (hrozba pokuty, autobusy tam nesmějí parkovat) a současně stále udržovat odděleně pěší turisty od návštěvníků hradů. Plán se podařilo udržet asi pět minut. Pak Jára Antoch hlasitým zvoláním „walking!“ a svým příkladem strhnul značnou část pěších k odchodu k autobusům. Mezitím se zjistilo, že autobusy mají zpoždění, část "hradních" se začala přesouvat také a u Právnické fakulty jsme byli v rozpacích, jak odpovídat na dotazy, co bude dál. S chutí bychom v tu chvíli zabílili žlutý puntík na jmenovce, kterým byli označeni organizátoři. Ale co má dopadnout dobře, dobře dopadne. Ve čtvrt na tři se naplnily poslední tři autobusy, i když to

vyžadovalo značnou přísnost jindy usměvavé paní Kotěšovcové (neposlušní byli fyzickému potrestání blíže, než si mysleli). A jelo se. Pěší směr Hrubá Skála, aby se pak procházkou dostali na Valdštejn, my ve čtyřech autobusech s „hradními“ jsme měli před sebou návštěvu Humprechtu a Kosti (pořadí určit operativně v Sobotce podle aktuálních délek front v těchto objektech) a v 17 hodin dorazit na parkoviště pod Valdštejnem, abychom stihli začátek zábavného programu o půl šesté. Úkol byl logisticky náročný a dodržení stanovených časů by bylo tvrdým oříškem i pro zkušeného štábního důstojníka. A tak jsme se dvěma autobusy dorazili se zpožděním skoro dvě hodiny. Zábava u konce, občerstvení téměř také především přičiněním pěší skupiny, která dorazila včas, využila příležitosti a po náročném pochodu zásobila svá těla potravou opakovaně. A navíc předpokládaný odchod dolů za čtvrt hodiny. Organizátoři v přilehlém hostinci pohotově zakoupili čtyři basy piva, aby uhasili doutnající jiskry nespokojenosti v řadách účastníků. Po pár minutách na Valdštejně mi došlo, že k žádnému neplánovanému zpoždění nebo dokonce k chaosu během výletu rozhodně nedošlo. Předseda všeho měl skutečný průběh výletu promyšlený s obdivuhodnou předvídavostí. Nedovedu si představit, že by všech šest autobusů dorazilo včas. Fronta na občerstvení by se nevešla na hradní nádvoří, chlapi u jediného pisoáru by se ušlapali a voda by přestala téci už navečer, a ne až těsně před odjezdem. Pak by šrám na obrazu Compstatu byl nenapravitelný. Dobrodružství výletu ještě nebyl konec. Jeden japonský účastník se po návratu do Prahy obrátil na LOC s podezřením, že jeho krajan a profesor zůstal v lese a bloudí ve skalách. Okolo půlnoci byl telefonicky odhalen duem nezastupitelných (Antoch, Kotěšovcová) v nějaké pražské hospodě. Jen byl prý trochu nevrlý, že ho organizátoři obtěžují. Výlet se vydařil.

Myslím, že se vydařil i celý Compstat 2004. Příští Compstat bude v Římě roku 2006, další o dva roky později v Portugalsku. Uvidíme, co si počnou, když nemají Antocha.

TeX-Collection 2003 a 2004

Josef Říha¹ a Pavel Stríž¹

1. Úvodem

Pod kolekcí TeX 2003 nebo TeX 2004 se skrývá oficiální vydání TeXLive a DVD TeXLive (6i) a kopie CTANu (2i). Vydání 2003 je datováno do září 2003, ale my, jako řada dalších uživatelů, jsme se k tomuto balíku dostali později. Během závěrečných úprav článku, přesněji 26. listopadu 2004, vyšla zbrusu nová distribuce TeXLive 2004 a je dostupná na síti Internet (6i). Zrcadlo řady TeXových věcí zajišťuje i $\mathcal{C}\mathcal{S}\mathcal{T}\mathcal{U}\mathcal{G}$ (1i).

Při instalaci si lze vybrat z demoverze (spustitelné z CD, ale bez některých rozsáhlých balíků, jako CJK, typografie hudby atd.), instalačního CD (přibližně tak, jak jej známe z minulých vydání) a vydání live. Live je úplné balení instalovatelné z DVD a s celým CTANem nezávisle přiloženým na tomto DVD.

Instalací z DVD lze získat téměř 2 GB dat a na disk si můžeme nahrát nezávislý CTAN o více než 4 GB (to je mj. vzorný způsob, jak šetřit internetové linky). Pokud to srovnáme s před několika lety distribuovaným TeXem na několika disketách, tak TeX má od té doby zajisté již řadu příznivců a podporovatelů.

2. Jak začít s TeXem

Pro ty, kteří netuší co se pod TeXem skrývá, uvedme, že je to volně dostupný typografický systém. Příprava dokumentu může připomínat editaci a přípravu jednoduché .html stránky až po náročné strukturované programování. Svými výstupy je srovnatelný s výstupy komerčních DTP systémů a se svými prvky automatizace nastolil TeX novou úroveň moderní typografii. Za vše vděčíme Donaldu Knuthovi a jeho touze po snadné a efektivní typografii matematiky.

K seznámení s TeXem lze doporučit knihu *The Not So Short Introduction to $\mathcal{L}\mathcal{A}\mathcal{T}\mathcal{E}\mathcal{X}$ 2 ϵ* (3i) nebo její český překlad (5i).

3. Písmo: od bitmapy k Unicode

Základem v typografii jsou fonty. Množství a jejich rozmanitost v distribucích TeXu to jen potvrzuje. Písma se neustále vyvíjí a TeX tomu značně pomáhá. Na obr. 1 je naznačeno jedno z dělení fontů: uložení fontu v bitmapové formě (obr. 1a), v kombinované formě, kde je font tvořen sérií úseček různé tloušťky – jak je to možné vidět v programu R při

¹ FaME UTB, Zlín, <http://fame.utb.cz/>,

e-mail: j_riha@fame.utb.cz, zefo@seznam.cz

striz@fame.utb.cz, pavel.striz@email.cz

Naše poděkování patří panu Novozámskému za obrázkový doplněk.

Motto *Na počátku byla hora bílého papíru. Pak však přišel TeX.*

demo(Japanese) (obr. 1b; ze záhlaví uloženého .eps souboru jsou umazány požadavky na písma), a ve formě vektorové (obr. 1c).

Nejvyšší kvalitu zajišťuje vektorová forma a lze ji získat i z řady .pdf dokumentů, např. pomocí balíku `pstoedit` z CTANu (4i). Pro vhodné výstupy je někdy potřeba zadat více parametrů. Výstup např. do METAPOSTu lze již snáze editovat a zahrnout do svých děl ve vektorové formě.

Obr. 1 Japonské písmeno BU (Hiragana # 3076 dle Unicode)

4. Proměnné záhlaví/zápatí v T_EXu

V článku pana Stríže o setkání T_EXistů v Brně (IB ČStS, č. 4, r. 14.) byl naznačen problém realizace proměnného záhlaví v T_EXu, které hned tak na počkání zautomatizovat v MS Wordu[©] nelze. Vyřešme tento problém na drobné ukázce. Síla T_EXu bude snad hned zřejmá.

Mějme databázi citátů, např. se zajištěnou možností strukturovaného výstupu (u internetového rozhraní např. za pomoci MySQL a PHP).

Můžeme použít příkaz `\markboth`. Ale při zajímavějších záhlavích a zápatích může být práce s `\markboth` náročnější. Použijeme přímo balík `fancyhdr`. Jak na tento problém jít obecněji, bude poukázáno až v budoucím článku pro bulletin C_STUGu. Zvláště zajímavá je situace, kdy chceme dynamicky operovat se vstupním textem budoucího záhlaví/zápatí, např. při vkládání dekorací a ornamentů.

Pomocí příkazů `\usepackage{fancyhdr}` a `\usepackage{graphicx}` načteme potřebné balíky pro náš příklad. Dále vložíme soubor zajišťující přípravu záhlaví (včetně všech příkazů, abychom nepracovali uvnitř prostředí a ne vkládali do něj soubor) pomocí `\input{zahlavi.tex}`.

Pak soubor `zahlavi.tex` může vypadat takto:

```

1  \renewcommand{\headrulewidth}{1.2pt}
2  \renewcommand{\footrulewidth}{0.8pt}
3  \pagestyle{fancy}
4  \lhead{\ifcase\thepage\or
5  Empty barrels make the most noise.\or           %1. strana
6  Security is the greatest enemy.\else           %Poslední strana
7  \relax\fi}
```

² Copyright © 1991-2004 Unicode, Inc. All rights reserved. Reproduced with permission of Unicode, Inc. (7i). Povolení bylo zasláno redakční radě spolu s příspěvkem.

```

8 \lfoot{\ifcase\thepage\or
9 \includegraphics[height=10pt]{empty.eps}\or %1.strana
   :
10 \includegraphics[height=10pt]{security.eps}\else %Poslední
11 \relax\fi}
12 \cfoot{}
```

Řádky (1) a (2) definujeme sílu čar mezi tělem dokumentu. Na řádku (3) se schvaluje použití balíku na celý dokument. Jádro proměnného záhlaví/zápatí tvoří řádky (4) až (7) (záhlaví) a řádky (8) až (11) (zápatí) za pomoci příkazu `\ifcase` rozlišující aktuální stranu `\thepage`. Příkazy `\or` slouží k rozlišení dalšího záznamu. V našem případě textu (v záhlaví) nebo grafiky (v zápatí) patřící na další strany. Naše záznamy končíme příkazem `\else`. Za pomoci řádku (12) vymažeme čísla stran.

Pokud chceme využít tohoto záhlaví jen na jedné straně T_EXového dokumentu, lze použít `\thispagestyle{fancy}`.

Neměnné příkazy napíšeme jen jednou a při každé změně si necháme soubor znovu vygenerovat. Pokud bychom tedy chtěli přehodit tato dvě přísloví, museli bychom to udělat jak v záhlaví, tak i v zápatí. Máme-li záznamy v databázi, není nejmenší problém je seřadit, nebo popřehazovat řádky (např. v MS Excelu[©]).

Jediné, co se v takovém souboru mění, jsou záznamy mezi řádky (5)–(6) a (9)–(10). V MS Excelu[©] toho lze docílit pomocí dvou sloupců a funkce `Concatenate`. Pomocí MySQL a PHP toho lze docílit spojením dvou dotazů za pomoci `Select` a `Concat`. Spojování řetězců je výhodné zvláště kvůli napojení příkazu `\or`.

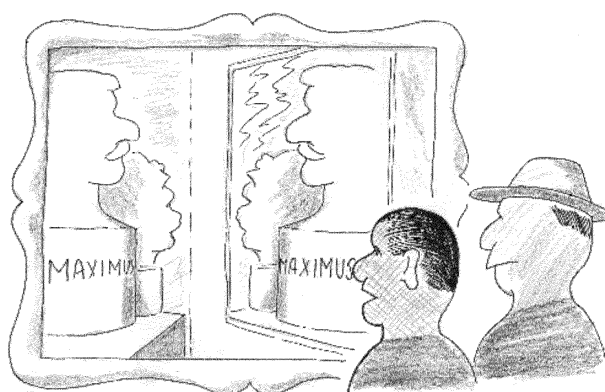
Výstup našich snah může vypadat například takto:

Strana 1	záhlaví	Empty barrels make the most noise.
		Tělo dokumentu
	zápatí	あさせにあだなみ
		⋮
Strana n	záhlaví	Security is the greatest enemy.
		Tělo dokumentu
	zápatí	ゆだんたいてき

Co se stane, pokud máme takto načtených přísloví méně, než je stran dokumentu? V dalších řádcích se aplikuje příkaz `\relax`, což má za následek, že se v záhlaví/zápatí na dalších stranách nezobrazuje nic.

Co se stane, pokud máme načtených řádků více než je stran dokumentu? Překladač o nich ví, ale nemá příležitost je v dokumentu zobrazit.

Velmi podobně si můžeme zajistit proměnné záhlaví v zrcadlové sazbě. Je to sazba určená přednostně pro knihy, kde se nastavuje tzv. zrcadlo sazby. Pojem zrcadlová sazba může vyznít i trochu jinak (obr. 2).

Malíř uměl rozhodně zrcadlově kreslit,
ale neuměl zrcadlově psát!

Obr. 2 Jak na zrcadlovou sazbu?

5. Závěrem

Jak jinak se rozloučit, než zajímavým neřešeným problémem, u kterého může T_EX opět zazářit?

Představte si, že připravujete skripta a chcete si nechat spočítat autorský honorář (přes tzv. AA, autorské archy). K tomu je potřeba znát počet znaků s mezerami a zvlášť údaj o plošném obsahu vzorců a obrázků (v cm²).

Jak na takový problém pomocí T_EXu?

Pro zajímavost dodáváme, že první část lze v MS Wordu[©] zjistit ve *Vlastnostech* dokumentu a druhou část lze při znalosti Visual Basicu řešit pomocí makra. Je zde problém sečtení ploch jedinečných objektů (obdélníků), které jsou vykresleny přes sebe a které jsou počítány, jako kdyby byly vedle sebe.

Pak to lze řešit pomocí *Seskupování objektů*, ale to je potřeba připravit ručně, protože tohle může rozlišit nejčastěji jedině autor díla nebo zkušené oko typografa.

Zdroje Internet : Odkazy byly funkční k 6. prosinci 2004.

- (1i) <ftp://ftp.cstug.cz/>
- (2i) <http://www.ctan.org/>
- (3i) <http://www.ctan.org/tex-archive/info/lshort/english/>
- (4i) <http://www.ctan.org/tex-archive/support/pstoedit/>
- (5i) <http://www.penguin.cz/~kocer/texty/lshort2e/>
- (6i) <http://www.tug.org/texlive/>
- (7i) <http://www.unicode.org/>

AŽ T_EX Z JAKÉHOKOLIV NOVÉHO VYDÁNÍ DOBŘE SLOUŽÍ!

Když na CDAM tak nejlépe do Běloruska

Zdeněk Fabián

V pěkném zlaceném rámu obrovitá hromada naštípaného dřeva. To plátno jakoby vysvětlovalo, proč většina obrazů na hustě zaplněných vysokých stěnách běloruské národní galerie vypadá, že by potřebovaly domalovat: nejprve nůžno naštípat polena a teprve pak, pokud se nezraníte a neodrovnáte, možno plácet barvy na plátno. Jenže tak to v galeriích chodí: na místě, kde už nic nečekáte, se náhle jako mávnutím kouzelného proutku objeví poklad. Tady to byl kus neuvěřitelného bleděmodrého pobřeží zavěšený u stropu předposlední místnosti.

„Éto Almazovskij,“ řekla potěšeně šlechtična dozírající na provoz v komnatě. „On Ruskij. Vsjo on maloval z paměti. Námořníci prý tvrdí, že všechna ráhna jsou tam, kde nádo.“ V té výšce nebyla vidět. „U nás v sklepě ješčo čtyrnadcať Almazovskich. Nemáme tu na ně místo.“

Ničevó. Muzej otěčestvěnoj vojny je jiná kubatura. Z hotelu Říjnové revoluce je tam coby granátem dohodil. Stačí projít kolem Úřadu prezidenta, přejít ulice Marxe a Lenina a zabočit kolem Paláce republiky k Domu kultury. A koupit si za tři tisíce rublů bilet.

Nejdříve ovšem nužno vyplnit všechny kolonky žádosti o vízum, nechat se vyfotit a pořídit si osobní pozvání od direktora konferencii s podpisem a kulatým razítkem, možno zaslat faxem. Už si nejsem jistý proč jsem to vše absolvoval, zda jsem chtěl něco napsat (těžko by někoho zajímala čínská zeď nebo Austrálie, tam už všichni byli) nebo zase pocítit vzrušení z překročení železné opony, i když tentokrát z druhé strany, nebo mne zcela prozaicky zlákal směšně nízký konferenční poplatek a jméno Rusev (psáno Rousseeuw, ten samozřejmě nepřijel). Zkrátka, jednoho krásného večera jsem se ocitl na vrátnici Běloruského univerzitěta, půl hodiny před zakrytím recepce konference CDAM podle pražského času, ale půl hodiny po zakrytí po minskému vrátní. Dobrodružství začalo.

„Što s nim sdělaem?“ zeptal se strážný statné padesátnice s nákupní taškou, která listovala knihou docházky a byla kromě něho nejspíš jediným přítomným členem korpusu. „Ja jivo vazmu,“ řekla žena okamžitě a kývla na mne přes rameno: „Pašli.“ Uložila někam můj kufr a vyběhli jsme jak dva studentíci v tričkách v górod. Na autobusové zastávce čekaly zástupy v zimních bundách.

Řekl jsem paní Irině, že jsem z Ústavu infromatiky, takže mne cestou neustále informovala co je v které budově a co která fabrika vyrábí. Z konečné autobusu jsme vyrazili kamsi do tmy, v níž po čase nahmatala v plechové ohradě dvířka. Vstoupili jsme mezi pytle cementu, nad kterými se otevřel světlý obdélník a v něm silueta muže se stakanem v ruce.

Vás, co se díváte na Novu, pokračování zklame. Paní řekla „Éto kolík z Prági.“ Silueta pravila: „Zdrávtvujete. Pijete krásnoje?“

Krásnoje bylo moldavské. Pilo se krásně a dlouho nevydrželo. Zavedli mne do obývací tělocvičny. Na spokojeně si předoucím koberci stál televizor s metrovou úhlopříčkou.

Moskva toho večera vysílala z Kanady a Slováci dostávali na frak. Ukázali mi, jak nahodit Paříž, Londýn a Vídeň a popřáli spokojnoj noci. Přepnul jsem zpátky na Moskvu a pomyslel si, že zas až tak jednoduchý to Lukašenko asi mít nebude.

Neznám pro dobrodruha vhodnější odjezd než o půlnoci z pražského hlavního nádraží. Cesta se kupodivu obešla bez návštěvy vlakových lupičů do chvíle, kdy nám běloruští pohraničníci za pomoci vlčáků odebrali pasy. Scénu jak z poloviny dvacátého věku vystřídala kreace ze století devatenáctého, století techniky. Když se cara Nikolaje zeptali, jaký by měly mít rozchod železniční koleje, odpověděl prý otázkou: „A v Jevropě kak?“ „Tak.“ „A u nas budú tak,“ řekl Nikolaj a rozpažil. V důsledku tohoto historického rozhodnutí je a bude na věčné časy každý vlak, tam i zpáteční, vysvěcen ze svých železničních spodků a navlečen do spodků jiné dimenze. Proces převlékání spodků se nesmí fotografovat, a fotografie vypadají pěkně, jako barevné ilustrace k Verneovkám. Procedura je bohužel poněkud zdlouhavá. Včetně posunování a svačiny (převlékačů) zabere bezmála tři hodiny.

Běloruské rubly se nejlépe převedou na koruny tak, že částku vydělíte stem. Zdá se vám pak sice všechno trochu levnější, než to ve skutečnosti je, ale nespletete se v řádu.

V muzeji otěčestvěnoj vojny jsem se podíval se střílnou na tanky a katuše vyrovnané na dvoře a rozjel se do výstavní haly. Zabrzdil jsem uprostřed síně a hotovil se rozhlédnout, abych získal základní představu o technické hodnotu a uměleckém dojmu. Přesně v tom okamžiku zhasl svět. „Što slučilos?“ ozývaly se ze tmy vyděšené hlasy. Kdosi, a nebyl sám, mě vytlačil k pokladně, kde v matném světle dopadajícím střílnami zmateně pobíhalo několik ženščin v uniformách. Bylo nabíledni, že žádná z nich neví, kde jsou pojistky. Pokusil jsem se vyválčit svých třicet korun zpět, ale dopadl jsem jak Němci u Stalingradu a včera zase v Helsinkách. Prý že mohu билет použít zítřka. No, nepoužil jsem, ježto jsem ho už nenašel. Možná jsem ho použil v autobuse. Všechny bilety v Minsku totiž vypadají stejně: na cigaretovém papíře tři krát dva centimetry něco drobných nezřetelných cyrilic. Bez lupy jste ztraceni. Ničevó. Vyšel jsem na svět.

Jak se na hlavní město Bílé Rusi sluší a patří, Minsk je celý bílý. Podělíme-li 2 milióny pěti sty, vychází asi čtyři tisíce bílých paneláků, včetně domů na 10 km dlouhé hlavní třídě nesoucí jméno buditele, který přeložil bibli do běloruštiny. Dnešní běžný absolvent univerzity ale bělorusky nerozumí. Domy na hlavní třídě, nižší, a trochu pěknější obdoba domů velkého bratra, projdou po setmění naprosto nečekanou proměnou: jsou geniálně osvětleny, tak trochu jako vyřezané dýně s hořícími svíčkami uvnitř. Pod dýněmi se plnými doušky odehrává večerní život. Mladé dívky a mladí mužové pokuřují a popíjejí v barech a kavárnách koktejly, ponořují si na nárožích jazyky do krku a hrabou se v pasážích metra v céděčkách. Výběr těch západní provenience je podobný jako u nás (internet je všude). Starší báryšně vlekou velké bílé tašky s nápisy Univermag. Pokud v nich nesou lahve vína, vybíraly z asi padesátkrát bohatší nabídky než v Albertu. V nabídce českých plechových piv chybí jen značka, které by se právě dala očekávat: Zubr.

Postarší pánové sedí u stolků na chodníku a pijí čepované. Někteří dnes jdou na welcome party.

Jako na COMPSTATu to ani v nejluxusnějším hotelu v Minsku originálně nazvaném Minsk samozřejmě nebylo, ale skoro. U bufetu vyhrávalo výborné jazzové combo. Na mne se tam všichni rusky mluvící welcomepartyjnáci chodili dívat jako na bílého nosorožce, byl jsem prvním Čechem na jejich konferenci, a navíc k překvapení všech (i mne) se s ním dalo mluvit rusky. Nezvykle více jsem mluvil než pil a vyčerpání zásob krásného vína mne zastihlo natolik svěžího, že jsem ve své komnatě v hotelu Říjnové revoluce rozsvítil obrazovku.

Byl tam. Celé odpoledne tiše visel na zdi posluchárny robustní sekce. Teď řečnil. Vysvětloval svým občanům hebkým hlasem Vlado Mečiara blahé paměti, že ke šťastnému životu běloruských dětí je nezbytné, aby v referendu na otázku, zda se může v ústavě vynechat číslice u počtu možných funkčních období běloruského prezidenta, odpověděli „ano“. Poláci si myslí, že se dobrá věc podaří, ne prý že by se jako báli, ale že se budou bát co bude, když nebude. Domácí s úsměvem, ale celkem rozhodně odmítali o politice diskutovat. Vsjo v parjadke. V kolchozech je sice mizerná pracovní morálka, ale nikdo nerozfofroval fabriky.

Projev skončil. Domácími dnes byli Švédové a dostali od nás nakládačku, z čehož měl běloruský reportér nevim proč nelíčenou radost.

Na welcome party se mě pořád ptali, co a jak se mi v Minsku líbí. Nevěděl jsem co říct. Následujícího dne bych už věděl. Kolem říčky protékající středem města vybudovali systém umělých jezírek a přilehlé ostrůvky, parky a lesíky jsou ideální pro venčení pejsků. Pejskové však v běloruské metropoli nejsou. Móda mít pejška ve městě asi přichází až při určité životní úrovni. u jednoho z jezer se krčí staré město, dva kostely a několik nově postavených baráčků v původním slohu na místech, kde stávali jejich předchůdci, než se do nich začaly trefovat minomety. Z původního Minsku prý nezbylo nic.

K množství zeleně v centru města přispívá i armáda, mající pro své štábní hry vyhrazeny budovy přímo na hlavní třídě. Armádě se daří dobře, přestože je to kupodivu: Bělorusko nemá široko daleko žádného potenciálního nepřítele. Naopak mne překvapilo, že si nemohu vzpomenout, jaké uniformy mají policajti. Večer dostali na frak Rusové.

Mrazivého a mlhavého čtvrtečního rána se cizojazyční účastníci rána naskládali do patrového autobusu. Exkursija. Započala prohlídkou hlavní třídy Minska. Autobus zastavoval před sochami na jednotlivých kulatých náměstích nebo na okrajích parků, průvodkyně rusky zaštěbetala, kdo to je a co to bylo za ptáčka, a kdosi to přeložil. Začali jsme u obrovitého Lenina před vládní budovou na Náměstí nezávislosti, které momentálně vypadá jakoby tam dopadl meteorit (bude prý tam v podzemí nějaké Tesco, Werich by asi řekl No doufejme doufejme) a pokračovali neúnavně dál a dál až k poslednímu kulatému náměstí před výjezdem z města. Tady průvodkyně řekla: „Zdēs Kalínin. Éto bol takoj“ a pak, jakoby jí už nezbyla síla něco dál snaživé, ale nic nechápající rodině Fitzmoserů vysvětlovat, pokrčila rezignovaně rameny.

Na rozhraní města a zeleně se intenzivně staví obrovská sídliště, ale aspoň moderních tvarů a barev. Bohužel, musím potvrdit, že zubří v okolí Minsku nejsou. Program výjezdu

za přírodou země se skládal ze ztečení dvou nízkých pahorků, patřícím k nejvyšším vrcholům země. První byl navršen uměle; na jeho špičce se tyčí památník statečným mužům, kteří zachránili běloruský národ od vymření po meči (německá armáda tehdy vyhubila asi třetinu populace). Na druhém pahorku tyčícím se nad střelnicí pro biathlonisty je muzeum lidového umění. Ukázalo se, že to je památník statečným ženám, které zachránily běloruský národ od vymření po přeslici. Když člověk (alespoň tedy člověk v mém věku) spatří, co všechno musely ty nebohé ženščíny za svitu loučí ušít a vyšít, aby splnily striktní požadavky svatebního obřadu, nepochopí, že jim to mohlo stát za to.

Ideou čermena tajuplně ohlašované hudební sekce bylo patrně „pějme píseň dokola“. Zahrál na úvod několik Okudžavů a požádal plénium o diskusi. Na ten okamžik čekal vídeňský profesor Filzmoser. Vstal, odkašlal si, pokynul manželce která vybalila kytaru, třem svým zmenšeným kopiím, které otevřely kufr se zpěvníky, babička vzala flétnu a ta paní, co seděla v koutě a byla zřejmě za účelem hudební sekce dovezená prababička, doškobrtala ke klavíru. Vzali to napříč zpěvníky. Měli by někdy přijet na konferenci do Smolenice a uspořádat hudební sekci s rodinou Gejzy Wimmera. Což mi připomíná, že večer dostali Slováci zase na frak.

Ve třetí třetině sekce na pějme píseň dokola přeci jen došlo a ukázalo se, že statistici z Petrohradu si přivezli naprosto neuvěřitelnou folkovou zpěvačku. Moc doufám, že k nám někdy přijede na nějakou ekonometrickou konferenci.

Je na čase říci pár slov o samotné konferenci. CDAM znamená Computer Data Analysis and Modelling s podtitulem Robustness and computer intensive methods. Letošní sedmý ročník se na internetových stránkách tvářil jako satelit COMPSTATu, konference však má periodu tříletou. Dělá ji oddělení analýzy dat minské univerzity, konkrétně její šéf J.Charin. K slyšení a vidění byly dva typy dokladů. Doklady v plenární sekci se vyznačovaly množstvím obrázků promítaných z notebooků a častým výskytem slova outlier. Doklady ve třech paralelních sekcích zase množstvím drobných vzorečků hustě pokrývajících plochy slajdů a častým výskytem slova teorema. „Dnes převažuje tendence akceptovat rozumně vypadající výsledky simulací i bez důkazů,“ líbila se mi věta prof. Leische v plenární sekci. „Dělají ale velké pokroky,“ tvrdil prof. Filzmoser. „A nejen v té statistice. Podívejte třeba, jak je v tom městě čisto.“ To je pravda. V životě jsem třeba neviděl tak čisté nádraží. Je docela příjemné čekat v noci na zpožděný rychlík na lavičce, pod kterou se nevalí mastné papíry a kde vám nepadají za krk bezdomovci.

Přednášky v paralelních sekcích měly překvapivě široký záběr a často byly věnovány neparametrickým metodám. Mladí běloruští statistici míří do světa.

Přeju jim, aby se tam dostali a mohli se vracet domů.

Tak jako já. Už se těším, jak dáme ve finále Kanadčanům na frak.

Dodatek. Asi týden po návratu se ukázalo, že se moje odeslaná emailová pošta neodesílá, ale hromadí někde na poštovním disku. Což je vysvětlení prvopočátečního zážitku, který mi v dané chvíli připadal adekvátní, ale který mi, jak jsem běloruské kolegyně postupně poznával, připadal čím dál více nevysvětlitelný. Jsem rád, že to dobře dopadlo.

Bohužel, všechno dobře dopadnout nemusí. Ani ten mač s Kanadany, ani to referendum a vlastně ani ta vodka Bělaja Rus v mrazáku, která neměla Lukašenkovu výdrž ani za mák.

Česká statistika slavila 85. výročí

Miroslav Hartmann¹

Před 85 lety, 28. ledna 1919, tedy na den přesně pouhé tři měsíce po vzniku Československé republiky, byl vydán náš první zákon o statistice. K tomuto významnému výročí státní statistiky uspořádal Český statistický úřad ve spolupráci s Českou národní bankou a Vysokou školou ekonomickou v Praze mezinárodní konferenci *Statistics – Investment in the Future*.

Konference se konala ve dnech 6. a 7. září 2004 v Kongresovém centru České národní banky pod záštitou prezidenta České republiky pana Václava Klause. Začala plenárním zasedáním, ve kterém vystoupili se svými úvodními projevy pánové Jan Fischer, předseda ČSÚ, a Zdeněk Tůma, guvernér ČNB. Zdravici prezidenta republiky přednesla jeho poradkyně paní Stanislava Janáčková.

Po oba dny se pak jednalo ve třech samostatných sálech, kde probíhala paralelní jednání v 18 sekcích, zaměřených na různé typy a využití oficiálních statistik. Pro informaci zde jmenujme alespoň některé z nich: *Historie statistiky, Statistika a její uživatelé, Statistika a internet, Sociální statistika, Národní účty, Regionální statistika, Sledování a analýza obchodních cyklů, Monetární a bankovní statistika, Ochrana statistických individuálních dat, Informační technologie ve statistice, Statistika v ekonomických globalizačních procesech*.

Konference se kromě dalších zúčastnilo 135 oficiálních účastníků – statistiků, bankovních analytiků, vysokoškolských pracovníků a jiných odborníků z 39 zemí všech pěti kontinentů. Ti přednesli více než 90 samostatných přednášek a sdělení. Za Českou statistickou společnost vystoupil v sekci *Krátkodobé statistiky* místopředseda pan Jan Ámos Víšek se svou přednáškou *Robustní regresní analýza českého exportu*. V řídicím a organizačním výboru konference pracoval další náš kolega, předseda České statistické společnosti Jaromír Antoch.

Odborný ohlas celé konference byl velmi dobrý, účastníci v řadě svých příspěvků i v kuloárových rozhovorech ocenili možnost takového vítaného setkání. Materiály konference jsou k dispozici na oficiálních internetových stránkách ČSÚ na internetové adrese <http://www.czso.cz/sif/conference2004.nsf/i/home>.

¹Český statistický úřad, Krajská reprezentace Hradec Králové, Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3

Druhé statistické dny v Hradci Králové

Zdeněk Roth

Ve dnech 15. a 16. září 2004 byla v Hradci Králové díky profesoru Zdeňku Půlpánovi uspořádána dvoudenní konference věnovaná matematické statistice a jejím aplikacím. Konference se konala v krásné nové 3. budově University Hradec Králové, kde se současně konal kongres gynekologů, takže někteří z relativně málo početné skupiny statistiků byli o přestávkách považováni za gynekology a jako takoví přesvědčováni z kiosků prezentujících firmy vyrábějící léky a zdravotnické zařízení o výhodnosti jejich nabízeného zboží.

Prvý den byl nejprve věnován pod vedením dr. Budíkové analýzám meteorologických dat. Dr. Metelka z Hydrometeorologického ústavu Hradec Králové předvedl užití metody neuronových sítí na zlepšení odhadu intenzity srážek z kombinace radarových a srážkoměrných měření. Dr. Budík z obdobného brněnského ústavu ukázal možnost interpolace dlouhodobých srážkových úhrnů pomocí vícenásobné regrese s využitím rastrových map vytvářených v systému GIS. Doc. dr. Jarušková z pražské techniky uvedla zajímavé vyhodnocení dlouhodobých teplotních a srážkových datových řad s cílem odhadnout možné dlouhodobé trendy a jejich změny v těchto řadách.

Ing. Bukač uvedl příspěvky věnované statistické analýze historických měření obvodu Země (Mgr. Marek) a statistickým problémům při určení polohy vlaku pomocí globálního navigačního systému (GNSS). Doc. Jarušková pak uvedla příspěvek doc. Ing. Maroše z VÚT Brno o problematice optimálního uspořádání výběrových šetření pro regulační diagram hromadné výroby a teoretický příspěvek dr. Maslowského o odhadech parametru v koeficientech stochastických rovnic. Druhý den byl za vedení doc. Maroše věnován referátu ing. Bukače o momentové metodě při zpracování regresních modelů pro rovnoměrné a exponenciální rozložení dat, referátu Mgr. Záhorové o využití metod „expertního řízení“ a „hledání podstatných stimulů“ při řešení problému životnosti železničních kol a konečně příspěvku dr. Knížka a prof. dr. Stránského o praktických aspektech používání statistického odhadu síly testu.

Prof. Půlpán předsedal závěrečné části konference věnované rozborům úspěšnosti studia na vysoké škole i na škole základní. V této části zazněl příspěvek autorů dr. Budíkové a dr. Mikuláše „*Faktory ovlivňující úspěšnost studia na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně*“ a příspěvek dr. Budíkové a doc. dr. Dana „*Predikce školních výkonů žáka základní školy a jeho intelektových předpokladů*“, věnovaný predikční schopnosti testu WISC-III pro odhad známky z matematiky a úrovně hlasitého čtení.

Náplň jednotlivých referátů byla velmi různorodá, a proto i zajímavá. Škoda, že jen poměrně málo členů České statistické společnosti využilo možnosti se setkat se svými kolegy z jiných pracovišť a případně je i seznámit s náplní své práce. I tak byla diskuse navazující na jednotlivé referáty zajímavá a je jen třeba poděkovat profesorovi Zdeňku Půlpánovi za to, že toto setkání statistiků zorganizoval. A navíc nás při společném obědě v historické budově jezuitské koleje i při procházce Hradcem zajímavě a zasvěceně seznámil s historií města i jeho reprezentačních staveb.

12. Slovenská štatistická konferencia „Štatistika a integrácia“

Jaromír Antoch

Ve dnech 4. – 6.10.2004 se v příjemném prostředí Bardejovských Kúpeloch konala pod záštitou místopředsedy vlády Slovenské republiky pana Pála Csákyho a předsedy Slovenského štatistického úradu RNDr. Petra Macha již dvanáctá konference Slovenské štatistické a demografické spoločnosti. Konference, která byla věnována problematice statistiky a integrace (do Evropské unie) se zúčastnilo okolo osmdesáti účastníků nejenom ze Slovenska, ale též z Polska a z České republiky.

Na konferenci odeznělo na padesát příspěvků, věnovaných především nedávnému vstupu deseti nových členů do Evropské unie. Jednotlivé příspěvky se zaměřily především na integraci do EU z pohledu:

- ↪ Metodologie statistiky.
- ↪ Historie statistiky.
- ↪ Matematické statistiky.
- ↪ Ekonomické statistiky.
- ↪ Demografické statistiky.
- ↪ Státní statistiky.
- ↪ Zemědělské statistiky.
- ↪ Výpočetní statistiky.
- ↪ Štatistického řízení jakosti.
- ↪ Bankovní a finanční statistiky.
- ↪ Pojistné statistiky.
- ↪ Sociální statistiky.
- ↪ Regionální statistiky.
- ↪ Mezinárodní statistiky.
- ↪ Legislativní statistiky.
- ↪ Etiky statistiky.
- ↪ Organizační statistiky.
- ↪ Výuky statistiky.

a dalších.

Konferenci organizačně připravili pánové (podle abecedy a bez titulů) J. Cuper, J. Chajdiak a J. Luha, jimž bych tímto způsobem rád poděkoval za laskavé pozvání. Sborník z konference v rozsahu 273 stran je k dispozici u předsedy spoločnosti.

Konference byla věnována nejenom statistice, ale účastníci měli možnost zajít na léčebné procedury (za vlastní) a seznámit se s nedávno velmi pěkně zrekonstruovaným městem Bardejov, kde jsme byli přijati na radnici. Večery byly, jak je tomu u našich slovenských přátel zvykem, věnovány tanci a zpěvu. Vzpomenu-li k tomu na nádherné počasí končícího babího léta, nezbyvá mi než konstatovat, že ten kdo se nezúčastnil prohloupil, neboť jak odborný tak společenský program byli na úrovni. Příští konference se bude konat v roce 2006 a o místě i o programu budeme v našem bulletinu včas informovat.

Kam do světa za statistikou v roce 2005?

Výběr z plánovaných akcí provedl Gejza Dohnal.¹

12. – 14. ledna, Bormio, Itálie:

„MCMSki“ 2nd Joint Meeting of the IMS and ISBA.

Ústředním tématem konference IMS (Institute of Mathematical Statistics) a ISBA (International Society for Bayesian Analysis) budou MCMC (Markov chain Monte Carlo) a příbuzné metody, spolu s aplikacemi v pohledu uplynulých 15 let od publikace, která tyto metody uvedla na pole statistiky.

<http://www.eco.uninsubria.it/IMS-ISBA-05/>

26. – 29. ledna, Paříž, Francie:

Statdep 2005, Statistics for Dependent Data.

Cílem této konference je poskytnout přehled různých technik v (diskrétní) analýze časových řad.

<http://www.crest.fr/pageperso/ls/statdep2005/home.htm>

30. března – 2. dubna, Milton Keynes, Velká Británie:

DREaM 2005

Workshop a jednodenní konference o statistické metodologii (DREaM = Diagnostics, Robustness, Exploration and Modelling).

<http://statistics.open.ac.uk/dream/default.htm>

5. – 12. dubna, Sydney, Australia:

International Statistical Institute, 55th Biennial Session.

Na programu jsou setkání představitelů společností BS (Bernoulli Society), IASC (the International Association for Statistical Computing), IASS (the International Association of Survey Statisticians), IAOS (the International Association for Official Statistics) a IASE (the International Association for Statistical Education).

Konferenci budou předcházet dvě satelitní konference IAOS (*Issues for Official Statistics for Small Countries (Especially Island Nations)*) 31. března – 2. dubna v Nové Kaledonii) a IASE (*Statistics Education and the Communication of Statistics*, 4. – 5. dubna v Sydney).

Po konferenci se uskuteční ještě satelitní konference IASS (*Complex sampling, retrospective sampling and missing data* – konference na památku Alastair J. Scotta, 13. – 14. dubna v novozélandském Aucklandu), ISBISS-4 (*Fourth International Conference on Statistics in Business and Industry*, 13. – 14. dubna v Tropical North Queenslandu) a IAOS (*Challenges in Measuring Small and Indigenous Populations*, 14. – 15. dubna v novozélandském národním muzeu ve Wellingtonu)

<http://www.tourhosts.com.au/isi2005>

¹Vybráno ze zdrojů ISI (<http://www.cbs.nl/isi/calendar.htm>), ČStS (<http://www.statspol.cz>) a SŠDS (<http://www.ssds.sk/statis/ssds>)

4. – 6. května, Smolenice, Slovensko:

X. Slovenská demografická konferencia

Dnes již tradiční konference, pořádaná Statistickým úřadem Slovenské republiky, Slovenskou statistickou a demografickou společností a Výzkumným demografickým centrem vždy jednou za dva roky.

<http://www.ssds.sk/statis/ssds/>

17. – 20. května, Brest, Francie:

XI International Symposium on Applied Stochastic Models and Data Analysis.

Applied Stochastic Models and Data Analysis (ASMDA) si klade za cíl poskytnout nástroje, spojující oblast stochastického modelování a analýzy dat se zaměřením na jejich aplikace z reálného života. Symposium 2005 se zaměří na nové trendy v oblasti teorie, aplikací a programového vybavení v obou těchto oblastech.

<http://asmda2005.enst-bretagne.fr>

29. května – 3. června, Ascona, Švýcarsko:

5th Conference on Stochastic Analysis, Random Fields and Applications

Spolu s konferencí proběhne i „minisymposium“ o stochastických metodách ve finančních modelech.

E-mail: erika.gindraux@epfl.ch

2. – 4. června, Varenna, Itálie:

BISP4 - Fourth Workshop on Bayesian Inference in Stochastic Processes.

Workshop bude zaměřen na bayesovský přístup v oblasti stochastických procesů, speciálně na modely hromadné obsluhy, modelování populace, zpracování signálů, prostorové modelování a další, procesy zrodu a zániku, větvící se procesy a další.

<http://www.mi.imati.cnr.it/conferences/bisp4.html>

6. – 8. června, Parma, Itálie:

Fifth Conference on Classification and Data Analysis.

Toto setkání je primárně určeno pro výzkumníky v oblasti klasifikace, klastrování, analýzy dat, vícerozměrné analýzy, výpočetní statistiky a jejich aplikací.

<http://www.cladag2005.unipr.it>

12. – 17. června, Jyväskylä, Finsko:

The 5th International Conference on Robust Statistics.

Finský mladší příbuzný našeho ROBUSTu. Finové si kladou za cíl poskytnout prostor pro rozvíjení nových metod a aplikací robustní a neparametrické statistiky.

<http://www.stat.jyu.fi/icors2005>

13. – 17. června, Tajov, Slovensko:

PRASTAN-STAKAN 2005

Další ze společných konferencí o výuce statistiky naší a slovenské společnosti se bude konat přibližně 10 km od Banské Bystrice.

<http://www.ssds.sk/statis/ssds/>

24. – 28. července, Oslo, Norsko:

The 25th European Meeting of Statisticians.

<http://www.ems2005.no>

21. – 25. srpna, Szeged, Maďarsko:

26th Annual Conference of International Society for Clinical Biostatistics

Konference podtrhuje význam spolupráce mezi akademickou komunitou, státními institucemi a organizacemi, které se zabývají biomedicínským výzkumem. Mezinárodní konference ISCB–2005 poskytne fórum pro mezinárodní výměnu zkušeností ohledně metod, aplikací a teorie biostatistiky v lékařském výzkumu a lékařské praxi.

<http://www.congresstravel.hu/iscb/>

7. – 9. září, Barcelona, Španělsko:

PLS05. 4th International Symposium on PLS and Related Methods.

Toto sympozium je určeno všem, kteří se zajímají o metodologické aspekty a možnosti aplikací metody částečných nejmenších čtverců (Partial Least Squares, PLS).

<http://www.pls05.upc.edu>

28. – 31. října, Limasol, Kypr:

3rd IASC World Conference on Computational Statistics and Data Analysis.

Cílem konference je zviditelnit a posílit význam časopisu CSDA společnosti IASC. Mají zde být ustaveny iniciativy, které učiní CSDA nejvýznamnějším časopisem v této oblasti.

Marcel Josíčko – 80 let

Zdeněk Roth

V období Vánoc oslaví 80 let RNDr. Marcel Josíčko, kterého znají starší absolventi studia pravděpodobnosti a matematické statistiky a celá řada vědeckých pracovníků z oblasti lékařství, biologie a sociologie.

Dr. Josíčko se narodil v rodině poštovního úředníka. Už během gymnaziálních studií měl zájem o matematiku, a tak po skončení války vystudoval matematiku na přírodovědecké fakultě. Tam se záhy seznámil s počtem pravděpodobnosti a když se pak stal pomocnou silou na katedře Prof. Schönbauma, začal se hlouběji zabývat počtem pravděpodobnosti, matematickou statistikou a jejími aplikacemi. Po dokončení studia v roce 1949 jako jeden z mála absolventů získal v tu dobu platný akademický titul magistr matematiky (byl udělen jen asi 15ti absolventům studia na Karlově univerzitě a po půl roce zrušen). Na začátku školního roku 49–50 nastoupil na přírodovědeckou fakultu jako asistent na katedře matematické statistiky a pravděpodobnosti. V rámci reformy vysokých škol v roce 1950 se stal pracovníkem nově utvořené matematicko-fyzikální fakulty UK, kde jako odborný asistent pracoval až do března 1968. Z té doby si ho pamatují studenti matematické statistiky jako výborného pedagoga, který se vedle statistické teorie zajímal

i o její aplikace zejména v biologických a lékařských vědách. Při svých přednáškách matematické statistiky i ve skriptech uplatňoval již od 50. let moderní přístup k teorii odhadu a testování hypotéz, a to nejen po stránce věcné, ale i po stránce formální, kdy jako jeden z prvních běžně využíval maticového značení. Jedním z plodů jeho zájmu o biologické aplikace bylo jeho vůdčí spoluautorství knížky *Statistické metody v experimentální medicíně*, vydané v roce 1962.

V roce 1968 přešel na pedagogickou fakultu UK a od začátku r. 1969 nastoupil na uvolněné místo asistenta katedry sociálního lékařství a organizace zdravotnictví lékařské fakulty. Po neshodách s tehdejšími vedoucími katedry přešel od 1. března 1977 na pracoviště matematické statistiky a programování Institutu hygieny a epidemiologie (nyní Státní zdravotní ústav), kde pracoval až do odchodu do důchodu po roce 1990.

Své pedagogické schopnosti uplatňoval dr. Josífků v 70. letech i na pedagogické fakultě UK a pak v 80. letech na přírodovědecké fakultě UK, kde přednášel matematickou statistiku a též aktivně spolupracoval na řešení odborných úkolů pracovníků školy i studentů. Skripta, která publikoval na všech fakultách, kde působil, dokládají v písemné formě jeho pedagogické umění. v centru jeho vědeckého zájmu byly vždy aplikace matematické statistiky v přírodních vědách.

Dr. Josífků byl po dlouhá léta aktivním členem Jednoty českých matematiků a fyziků. Své schopnosti jasně vyložit statistickou metodologii i širšímu lékařskému a biologickému publiku využíval již v padesátých letech, kdy spolu se svým nejlepším přítelem a spolužákem z vysoké školy Dr. MgMat. Vladimírem Malým, vedl kursy biologické statistiky při tehdejší vědecko-technické společnosti.

Výrazným povahovým rysem dr. Josífků byla vždy jeho skromnost. I akademický titul RNDr. mu byl udělen v podstatě proti jeho vůli díky jeho dlouholetým přátelům a spolupracovníkům z katedry matematické statistiky a pravděpodobnosti Matematicko-fyzikální fakulty UK. Obdobně mu byla i nabídnuta obhajoba vědecké hodnosti kandidáta věd formou rozpravy, dr. Josífků však tuto nabídku odmítl pod záminkou, že by ho to zavazovalo k většímu pracovnímu úsilí při výchově mladých odborníků. O lichosti této záminky svědčí to, že se řadu let aktivně účastnil zadávání a vedení diplomových prací studentů a byl členem zkušební komise při obhajobách diplomových prací na Matematicko-fyzikální fakultě.

Velikou zálibou dr. Josífků byla a je hudba. V mládí a ještě jako fakultní pracovník hrál aktivně na violoncello a celý život se živě zajímal o vše, co se v hudebním světě dělo. Druhou zálibou Dr. Josífků je pak jeho venkovská chalupa v Dědově, kde trávil a tráví v aktivní práci svůj volný čas.

Velmi rád bych uvedl aspoň částečně informace o publikační činnosti dr. Josífků. Víím, že je autorem a spoluautorem velikého množství publikací včetně skript, ale nepodařilo se mi nikde získat jejich soupis. Jsem však přesvědčen, že všichni, kdo jubilanta dr. Marcela Josífků znají budou souhlasit s tím, že se ve svém životě zasloužil nebývale jak o rozvoj matematické statistiky a její výuku v naší zemi, tak zejména o její propagaci a aplikaci v biologických a lékařských vědách. Za to mu patří náš dík a blahopřání k jeho životnímu jubileu.

Ze Společnosti

Ze schůze výboru ČStS konané dne 8. 12. 2004

Valná hromada a volby výboru:

Na základě jednání prof. Antocha s předsedou ČSÚ ing. Fischerem byl dohodnut termín konání valné hromady na *čtvrtek 20. ledna 2005 ve 13 hodin v nové budově ČSÚ* (Na padesátém 81, Praha 10, poblíž metra A Skalka). ČSÚ poskytne prostory a zajistí řečníka pro odbornou část valné hromady, která začne ve 13 hodin (pokud to bude možné, přednese přednášku ing. Fischer). Prof. Antoch a dr. Malý připraví zprávu a činnosti a doc. Blatná zprávu o hospodaření.

Na programu valné hromady budou volby výboru společnosti a předsedy na další dvouleté období. S opětovnou kandidaturou souhlasí většina členů výboru (Antoch, Bartošová, Blatná, Budíková, Dohnal, Hartmann, Malý, Půlpán, Roth, Řezanková, Tvrdík), dále nebudou kandidovat kolegové Maroš a Víšek. Jako nový kandidát navržen a s kandidaturou souhlasí Ing. Pavel Stříž ze Zlína, který výboru opakovaně pomáhal při přípravě bulletinů, kolega doc. Pícek z Liberce, který vyjádřil ochotu pomoci vědeckému tajemníkovi s jeho úkoly a RNDr. Popela z VUT Brno. Kandidátem na předsedu je opět prof. Antoch.

Členské příspěvky.

Výbor společnosti navrhuje zvýšit členské příspěvky od roku 2005 na 200 Kč (resp. 100 Kč pro studenty a důchodce). Naše společnost má mezi ostatními společnostmi jeden z nejnižších příspěvků, navíc již několik let nezměněný. Zvýšený příspěvek bude použit na platby v souvislosti s přípravou a rozesláním *Informačního Bulletinu* a www stránek, na přípravu seminářů a v neposlední řadě na pomoc mladým členům v rámci našich směrnic. Tento návrh bude předložen ke schválení valné hromadě.

V létě byli členové vyzváni k zaplacení letošních příspěvků a doplacení dlužných částek. Těm, kteří nemají zaplaceno více než 3 roky, bude ukončeno členství.

Akce společnosti.

V září proběhly Statistické dny v Hradci Králové, které organizačně připravil prof. Půlpán. Zúčastnilo se 18 osob. Sborníček je vytištěn v nákladu 50 kusů a bude postupně rozeslán účastníkům a zájemcům. Z ostatních letošních akcí proběhl úspěšně Robust 2004, na dalších akcích (semináři o veřejných databázích konaný v Hradci Králové, konferenci Euromise a výroční schůzi v Jindřichově Hradci) byla účast členů velmi slabá.

Prof. Antoch jednal s představiteli Slovenské statistické a demografické společnosti o dalším ročníku semináře PRASTAN/STAKAN, který se bude konat v Tajově, nedaleko Banské Bystrice, v týdnu od 13. do 17. června 2005. Rádi bychom opakovali v Praze seminář o veřejných databázích, který loni přednesl Ing. Durník v Hradci Králové. V jednání je příprava dalšího půldenního semináře.

Pokračuje spolupráce s časopisem Statistika, v jehož redakční radě má Česká statistická společnost své zastoupení. Výbor ČStS žádá členy společnosti, aby do časopisu Statistika zasílali své příspěvky.

<i>Josef Tvrđík</i> , COMPSTAT 2004 v Praze	1
<i>Josef Říha a Pavel Stříž</i> , T _E X-Collection 2003 a 2004	4
<i>Zdeněk Fabián</i> , Když na CDAM tak nejlépe do Běloruska	8
<i>Miroslav Hartmann</i> , Česká statistika slavila 85. výročí	12
<i>Zdeněk Roth</i> , Druhé statistické dny v Hradci Králové	13
<i>Jaromír Antoch</i> , 12. Slovenská štatistická konferencia	14
<i>Gejza Dohnal</i> , Kam do světa za statistikou v roce 2005	15
<i>Zdeněk Roth</i> , Marcel Josifko – 80 let	17
Ze Společnosti	19

Výbor České statistické společnosti srdečně zve všechny členy na

valnou hromadu

která se bude konat

ve čtvrtek 20. ledna 2005 ve 13 hodin v nové budově ČSÚ

(Na padesátém 81, Praha 10, 150 m od stanice metra A Skalka)

Na programu bude zpráva o činnosti a zpráva o hospodaření společnosti, volby výboru společnosti a předsedy na další dvouleté období a odborná přednáška, kterou tentokrát přislíbil předseda ČSÚ ing. Fischer.

Informační Bulletin České statistické společnosti vychází čtyřikrát do roka v českém vydání.

ISSN 1210 – 8022

Předseda společnosti: Prof. RNDr. Jaromír Antoch, CSc., KPMS MFF UK Praha, Sokolovská 83, 186 75 Praha 8, e-mail: jaromir.antoch@karlin.mff.cuni.cz

Redakce: Doc. RNDr. Gejza Dohnal, CSc., Jeronýmova 7, 130 00 Praha 3, e-mail: gejza.dohnal@fs.cvut.cz